

Μάγοι και προφήτες , Τσαλίκογλου Φωτεινή

Ο προφητικός λόγος ξανακερδίζει το χαμένο του έδαφος. Ανταποκρίνεται στην ανάγκη που υπάρχει σήμερα να πιστέψεις σε κάτι που να υπερβαίνει τα σκοτάδια και τη μιζέρια της πραγματικότητας. Όταν δεν υπάρχει φως στην άκρη του τούνελ, όταν χάνεται η ελπίδα μιας καλύτερης ζωής, όταν τόσο βίαια απομακρυνόμαστε από αυτό που κάποτε είχαμε κατά νου στο άκουσμα της λέξης «ζωή», τότε εύκολα ανοίγει ο δρόμος σε κάθε λογής προφήτες και μελλοντολόγους. Κερδίζουν λοιπόν αυτοί σε αξιοπιστία ενώ απονομιμοποιούνται και χάνουν την εγκυρότητά τους οι φορείς κάθε εργαλειακής ορθολογικής λογικής. Μόνο μελαγχολία και διάψευση μοιάζει να προσφέρουν οι τελευταίοι.

«Δεν είμαι ο Ρασπούτιν του Μαξίμου» είχε δηλώσει στο «Βήμα της Κυριακής» ο Ρίτσαρντ Πάρκερ, ένας από τους ξένους συμβούλους του Πρωθυπουργού, θυμίζοντας τον πανούργο «μάγο» που είχε πείσει για τις μεταφυσικές του ιδιότητες τον τσάρο και την τσαρίνα. Αξιος επίγονός του ο αστρολόγος Pavel Globa προφητεύει σήμερα για τη ζωή του Ομπάμα αλλά και για την ακριβή ημερομηνία εξόδου από την οικονομική κρίση!

Στη χώρα μας, σε αυτήν την πολυπαθή και εκτεταμένη, κατά πώς φαίνεται, προεκλογική περίοδο δεν είναι λίγοι οι πολιτικοί και επίδοξοι πολιτικοί που με κάθε μυστικότητα και διακριτικότητα επισκέπτονται τον αστρολόγο τους. Οι δημοσκόποι δεν αρκούν. Αλλωστε όσοι εξ αυτών σέβονται το επάγγελμα και την ευφυΐα τους δεν διστάζουν να επισημαίνουν την αδυναμία κάθε ασφαλούς πρόβλεψης.

Μάγοι, ψυχοερευνητές, μέντιουμ θησαυρίζουν υποσχόμενοι μια προφητεία ύπαρξης. Οι κλήσεις στα τηλέφωνα 090 για αστρολογικές συμβουλές υπερβαίνουν ορισμένες ημέρες τις 200.000 ημερησίως! Στα τηλεπρωινάδικα από τα χείλη του αστρολόγου κρέμονται όχι μόνο μπαϊλντισμένες νοικοκυρές αλλά και απελπισμένοι άνεργοι και κατάκοποι γέροντες και αγχωμένοι έφηβοι και παραζαλισμένοι μεσόκοποι. Η επίκληση στο μαγικό έχει μια παράδοση «δημοκρατικότητα». Δεν κοιτάζει ηλικίες, κοινωνικές τάξεις και μορφωτικό επίπεδο.

Το μέλλον, ακόμη και ως δυσοίωνα, προσφέρει ανακούφιση και παρηγορία όταν εξιχνιάζεται. Όταν όλα γύρω είναι αβέβαια και το μέλλον σκοτεινό, η προφητεία παρέχει την ψευδαίσθηση του ελέγχου. Καθησυχάζεις. Δεν ατενίζεις πλέον έντρομος το άγνωστο μέλλον. Οι μάγοι καλύπτουν το κενό που δημιουργείται από την αποδυνάμωση της πίστης στις μεγάλες θρησκείες, αλλά και στις επιστημονικές και πολιτικές ιδεολογίες οι οποίες με τη σειρά τους θρυμματίζονται ως προς τις βεβαιότητές τους. Ο Ιγνάσιο Ραμονέ αναφέρει την ιστορία ενός χρεοκοπημένου μικροεπενδυτή που κρεμάστηκε σε ένα δημόσιο πάρκο στη Μαδρίτη, καταγγέλλοντας τον κανιβαλισμό του συστήματος. Στο γράμμα που άφησε έλεγε πως έδωσε μια ύστατη ελπίδα στον Θεό: «Είχα κάτι σαν όραμα, ότι ο Θεός υπάρχει και ότι ίσως η μοίρα μου δεν ήταν η αυτοκτονία». Αγόρασε λοιπόν με όσα χρήματα τού είχαν απομείνει λαχεία και Λόττο. «Για να δω αν ο Θεός θα παρενέβαινε και θα με βοηθούσε να ζήσω». Αλλά ο ουρανός παρέμεινε απελπιστικά σιωπηλός, η τύχη δεν του χαμογέλασε και ο άνθρωπος στο τέλος κρεμάστηκε.

Μια παρόμοια ιστορία άραγε να είχε κατά νου ο Μαλρώ όταν πριν από χρόνια διετείνετο ότι «ο άνθρωπος του 21ου αιώνα θα είναι θρησκευόμενος ή δεν θα υπάρξει»;

Πώς να μην αυξάνονται σήμερα οι προφήτες-μάγοι; Να ζήσεις θέλεις. Εστω και εξαπατώμενος από τους εμπόρους της ελπίδας.

Η κυρία Φωτεινή Τσαλίκογλου είναι συγγραφέας, καθηγήτρια Ψυχολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.
Πηγή: <http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=364087>

Η Δημοκρατία και η κολακεία

Ο Πλάτων επέκρινε τη δημοκρατία χαρακτηρίζοντάς την πολίτευμα το οποίο ευνοεί την κολακεία, αποκαλώντας την «τέχνη του κολακεύειν». Κατά βάθος, βασική αδυναμία της δημοκρατίας είναι ο πολιτικός εξισωτισμός όλων των πολιτών. Οι συνέπειες είναι οδυνηρές. Οι μέτριοι βρίσκουν άριστες ευκαιρίες συμμαχιών με τις οποίες θα ακυρώσουν τη δυναμική των αρίστων. Βέβαια, οι άριστοι, οι έντιμοι, οι ειλικρινείς, δεν τρέπονται ποτέ προς την πολιτική. Ωστόσο, έχουν κάποια θέση στο ιστορικό γίγνεσθαι. Τους είναι αδύνατο να πείσουν τους πολλούς οι οποίοι είναι μέτριοι.

Ιδού το πεδίο δράσης των δημοκρατικών ηγετών. Για να προσεγγίσουν την εξουσία, οφείλουν να υμνήσουν τις αρετές, τη δύναμη, τα θαυμάσια κατορθώματα του λαού. Ο τελευταίος ζητάει πάντα τα εύκολα, τα προσιτά, χωρίς ιδιαίτερο μόχθο και ανώτερες βλέψεις. Συνέπεια, η δημαγωγία. Είναι υπερβέβαιο πως η δημαγωγία συνδέεται πολύ στενά με τη δημοκρατία. Όσο μάλιστα χαμηλότερο είναι το ήθος του λαού τόσο περισσότερο η δημαγωγία θριαμβεύει. Βέβαια, συνιστά ευφυή απάτη. Το δημαγωγείν εκφράζει την πιο χυδαία κολακεία και προδίδει το εξαμβλωμένο ήθος των λαών οι οποίοι χειροκροτούν τους κόλακές τους. Και οι τελευταίοι, ωστόσο, κολακεύονται απ' τους κολακευόμενους, διαιωνίζοντας το ιστορικό ψεύδος το οποίο είναι κωμικοτραγικό. Κωμικό στην επιφάνειά του και τραγικό στο βάθος του...

Δεν θα αναφερθούμε σε γνωστούς και κορυφαίους ταυτόχρονα στοχαστές οι οποίοι απέρριψαν τη δημοκρατία, ταυτίζοντάς την με εκφυλιστικό σύμπτωμα που κατατρώγει όση ζωτικότητα απέμεινε. Μας είναι γνωστός ο βίος και η πολιτεία καθεστώτων τα οποία, καταργώντας τη δημοκρατία, επέβαλαν τον ολοκληρωτισμό υπό ποικίλους μανδύες. Είναι αναμφισβήτητο πως οι ολοκληρωτισμοί γεννιούνται με την παρακμή της δημοκρατίας και πως αποβλέπουν στην ιδεολογική κατίσχυση της δυνάμεως, της φυλής, μιας ισχυρής κάστας, μιας παρανοϊκής ιδεολογίας.

Αντίθετα, η δημοκρατία βεβαρυμμένη με τις τόσες και τόσες ιδιοτέλειες της ανθρώπινης φύσης, είναι μετριοπαθέστερη, γιατί έχει ένα ισχυρό όπλο: τη συμμαχία των πολλών, την εξισορρόπηση των συμφερόντων τους, την προαγωγή του ευδαιμονισμού.

Στα σπλάχνα της όμως διατηρεί κάτι από απ' τις παλιές αμαρτίες των προγόνων της. Οι ισχυροί του χρήματος, της πληροφόρησης, του εμπορίου κ.ο.κ. εξασφαλίζουν συχνά στους πολλούς ανεκτή ζωή για να τους κυβερνούν ανενόχλητοι. Όσο κι αν οι θεσμοί της δημοκρατίας δρουν εξισορροπητικά, δεν είναι δυνατό να υπάρξει αρμονία. Ο πολιτικός εξισωτισμός δεν ακολουθείται απ' τον οικονομικό. Τα ανθρώπινα πάθη, όμως, ελεύθερα να εκφράζονται υπό την επίφαση της νομιμότητας, αποκαλύπτουν τις κρυφές πληγές της ανθρώπινης φύσης. Αυτών των πληγών κάτοπτρο και μάλιστα διαφανές είναι η δημοκρατία.

Τι θα μπορούσαμε να συναγάγουμε ως συμπέρασμα; Είναι δυνατός ο εκδημοκρατισμός της δημοκρατίας; Δεν υπάρχει αμφιβολία πως στα πλαίσια των θεσμών του δημοκρατικού πολιτεύματος επιτελούνται πάντα μεταρρυθμιστικές πρόοδοι οι οποίες είναι απαραίτητες. Αυτό όμως δε σημαίνει πως η δημοκρατική πρόοδος είναι πνευματικό προχώρημα. Κάποτε συμβάλλει στην οπισθοδρόμηση, καθώς επαυξάνει τον άρτο και τα θεάματα. Πάντα η δημοκρατία θα προβληματίζει, όσο κι αν αποτελεί μονόδρομο για τον άνθρωπο. Πάντα θα είναι ατελής και ανιδιοτελής, πάντα θα ερμηνεύει την ανθρώπινη φύση. Όσο η τελευταία βελτιώνεται τόσο η πολιτικοκοινωνική της έκφραση, η δημοκρατία, θα αναβαθμίζεται και θα προσφέρει στον άνθρωπο όλο και πιο ελπιδοφόρες προοπτικές.

[Διασκευή, Νίκος Μακρής, περ. ΕΥΘΥΝΗ, τεύχος 268, σσ. 174-175]